K § 19., odst. 2. zákona č. 39/1922 Sb. z. a n. a prováděcího nařízení k tomuto zákonu ze 7. 12. 1922, č. 363 Sb. z. a n. Žije-li válečná vdova ve společné domácnosti s mužem v poměru rovnajícím se manželství, odpočívá její vdovský důchod po dobu tohoto spolužití. Otázka, zdali sdílí vdova (družka) společnou domácnost s nějakým mužem, jest otázkou skutkovou, jejíž zodpovědění tvoří část skutkové podstaty rozhodnutí o tom, zda důchod vdovský odpočívá. Nejvyšší správní soud má dle §u 6, odst. 1. zákona o správním soudě zpravidla rozhodnutí své založiti na skutkové podstatě, kterou poslední instance za zjištěnou vzala a musí proto skutkové zjištění žalovaného úřadu vzíti za základ svého výroku, ačli zjištění to bylo získáno v řízení prostém podstatných vad ve smyslu odst. 2. §u 6. zákona o správním soudě.

(Nález Nejv. správ. soudu z 11. 10. 1926, č. 4075/26.)

K pojmu „zajatec" ve smyslu § 1, lit. a), č. 3 zákona č. 199/1919 Sb. z. a n. Názor, že civilního příslušníka státu, který byl v době světové války v nepřátelském státě zadržen a osobní svobody zbaven, nelze pokládati za zajatce ve smyslu cit. ustanovení, nelze uznati správným.

Žalovaný úřad nepopírá, že citovaný zákon v §u 1, lit. a) č. 3. má na mysli i osoby, které nekonaly vojenskou službu ve světové válce, ale jako osoby civilní nalézaly se v zajetí nepřátelského státu.

Zákon nedefinuje pojem zajetí, jest tedy pojem ten vyložiti dle zásad práva mezinárodního. Haagská mírová konvence z 29. července 1899, uveřejněná v říšském zákoníku z roku 1913 pod čís. 174 nemá žádných ustanovení o internování civilních příslušníků nepřátelského státu, nýbrž jen o zajetí osob, patřících k ozbrojené moci válčících stran.

Teorie mezinárodního práva však přiznává zásadně právní postavení válečných zajatců i příslušníkům válčícího státu, kteří nebyli zařaděni do ozbrojené moci, jestliže upadli do moci státu nepřátelského a pokládá vůbec civilní příslušníky nepřátelského státu, kteří jsou při vypuknutí války na území válčícího státu a jsou z důvodů vojenských internováni, za válečné zajatce, protože jsou zbaveni své svobody z důvodů vojenských (Oppenheim: Mezinárodní právo díl II., § 127.). Zásada ta platí pak zejména o těch příslušnících válčícího státu, kteří jsou zbraně schopni a proto zbaveni byli svobody státem nepřátelským, na jehož území se v době války nalézali (Hobza: Válečné právo pozemní, § 3.).

O tom není sporu, že manžel stěžovatelčin byl v době světové války zbraně schopný a že byl jako příslušník státu rakouského v Rusku zbaven svobody z důvodů vojenských.

Byl tedy ve válečném zajetí. Zemřel-li pak v zajetí aneb se stal nezvěstným, bylo by pozůstalé po něm, na jejichž výživu byl po zákonu povinen přispívati, pokládati za válečné poškozence dle § 1. lit. c) citov. zákona.

(Nález Nejv. správního soudu z 8. 11. 1926, č. 22.713/26.)

K § 15 zákona č. 142/1920 Sb. z. a n. Předpokladem pro vznik nároku družky na důchod vdovský jest, že žila s mužem (§ 13 cit. zákona) alespoň 1 rok nepřetržitě, nežli nastala událost zakládající nárok, anebo nežli muž nastoupil službu vojenskou. Narukováním muže k vykonávání aktivní (presenční) vojenské služby přerušilo se spolužití s jeho družkou ve společné domácnosti. Netrvalo-li spolužití před nastoupením vojenské služby nepřetržitě aspoň 1 rok, nejsou splněny podmínky nároku na vdovský důchod.

(Nález Nejv. správ. soudu z 19. 10. 1926, č. 20632/26.)